

โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อ ความกตัญญูตเวทีต่อบุพการีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

The Causal Relationship Model of some factors affecting Gratitude toward the parents of Matthayomsuksa 3 Students Chiangmai Educational Service Area Office 3

สุพรรณ พรหมตัน¹
Suphan Promtan¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความกตัญญูตเวทีต่อบุพการีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์และเพื่อวิเคราะห์อิทธิพลรวม อิทธิพลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำนวน 500 คน ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วยตัวแปรต้น 4 ตัวแปร ได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางสังคม สิ่งแวดล้อมภายในบ้าน สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน และลักษณะทางจิตของนักเรียน ตัวแปรตามคือ ความกตัญญูตเวทีต่อบุพการีของนักเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 2 ฉบับ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคำนวณค่าสถิติพื้นฐาน และใช้โปรแกรม LISREL วิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

ผลการวิจัยพบว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความกตัญญูตเวทีต่อบุพการีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีทั้งหมด 4 ปัจจัย ได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางสังคม สิ่งแวดล้อมภายในครอบครัว สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน และลักษณะทางจิตของนักเรียน ซึ่งทั้ง 4 ปัจจัย มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 12.23 องศาอิสระ (df) เท่ากับ 26 ค่าความน่าจะเป็น (P) เท่ากับ 0.98 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1.00 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.99 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 1.00 ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ 0.01 ดัชนีวัดความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ 0.00 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R-SQUARE) เท่ากับ 0.80 แสดงว่า ทุกโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี

¹ คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

¹ Faculty of Education, Major Field : Educational Research and Evaluation,

* Corresponding author. Tel. 086-1164939 E-mail : suphan_07@hotmail.com

ปัจจัยที่มีอิทธิพลรวมต่อความกตัญญูทวนที่ต่อนุพการีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงสุดคือ สิ่งแวดล้อมทางสังคม รองลงมาคือ สิ่งแวดล้อมภายในครอบครัว ลักษณะทางจิตของนักเรียน และสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.80, 0.58, 0.49, 0.06 ตามลำดับ ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความกตัญญูทวนที่ต่อนุพการีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงสุดคือ ลักษณะทางจิตของนักเรียน มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.49 และปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความกตัญญูทวนที่ต่อนุพการีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงสุดคือ สิ่งแวดล้อมทางสังคม มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.68

คำสำคัญ : โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ, ความกตัญญูทวนที่

Abstract

The purpose of this research were to develop and validate a causal relationship model of Gratitude toward the parents of Matthayomsuksa 3 at Students Chiangmai Educational Service Area Office 3 and analysis total effect, direct effect and indirect effect. The samples consisted of 500 Matthayomsuksa 3 Students in the academic year 2010 under Chiangmai Educational Service Area Office 3. The model consisted of 4 independent variables : social environment, family environment, school environment and mind of students; and a dependent variable : Gratitude toward the parents of Matthayomsuksa 3 Students. Five sets of Five-Point Rating questionnaire. Data were analyzed by descriptive statistical analysis by computer program and the causal relationship model by LISREL 8.50

The results indicated that all four models, Social Environment, Family Environment, School Environment and Mind of Students were consistent with empirical data and Chi-Square test of goodness of fit = 12.23, df = 26, P = 0.98, GFI = 1.00, AGFI = 0.99, CFI = 1.00, SRMR = 0.01, RMSEA = 0.00 and R-SQUARE = 0.80, which indicated that all models had validation of good fitted model.

The variables that showed the most total influences in Gratitude toward the parents of Matthayomsuksa 3 Students. In prioritizing, they were Social Environment, Family Environment, Mind of Students and School Environment which equal to 0.80, 0.58, 0.49, 0.06 respectively. The variables that having the most direct influence in Gratitude toward the parents of Matthayomsuksa 3 Students were Mind of Student which equal to 0.49 and the variables that having the most indirect influence in Gratitude toward the parents of Matthayomsuksa 3 Students were Social Environment which equal to 0.68

Keywords : The Causal Relationship Model, Gratitude

ความสำคัญของปัญหา

ความกตัญญูทวเฑีเป็นการแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลผู้มีอุปการะคุณที่เรียกว่า บุพพการีชน กับบุคคลผู้รู้อุปการะคุณของบุคคลอื่นแล้วตอบแทนที่เรียกว่า กตัญญูทวเฑีชน ความกตัญญูเป็นหลักธรรมที่เชื่อมสัมพันธ์คนในสังคมให้เกิดความสำนึกในพระคุณและตอบแทนพระคุณซึ่งกันและกัน ช่วยค้ำจุนสังคมให้มั่นคง และสันติสุข ก่อให้เกิดสำนึกดี เป็นคนดี ส่งผลให้เกิดการกระทำความางานที่ดี ให้ชาติสกุลเจริญรุ่งเรืองมั่นคงมีชื่อเสียงเกียรติยศ ประเทศชาติ พระพุทธศาสนาภิเจริญมั่นคงด้วย และบุคคลหากมีความกตัญญูทวเฑีแล้ว ก็จะมีคุณธรรมกว้างใหญ่ไพศาลออกไป ตั้งแต่ความกตัญญูต่อบิดามารดาจนถึงความกตัญญูต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เพราะผู้ที่มีความกตัญญูทวเฑีย่อมมีสติพิจารณารอบคอบ มีสติยับยั้ง เมื่อจะทำความไม่ดีไม่งามใดๆ ย่อมจะต้องคำนึงถึงความเดือดร้อนที่จะมีผลต่อตนเองและผู้มีพระคุณ (เงิน ชาติเมธิ, 2549 : 16 – 25)

สังคมไทยปัจจุบันกำลังละเลยคุณธรรมในเรื่องของความกตัญญูทวเฑี เนื่องจากวิถีชีวิตคนในสังคมสมัยใหม่มุ่งเอาชนะและช่วงชิง เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนเองต้องการและมุ่งแสวงหาวัตถุเป็นสำคัญ ตามอุดมการณ์ทุนนิยมมากกว่าคุณค่าทางจิตใจ ความเอื้ออาทร การพึ่งพาอาศัยกัน การกตัญญูรู้คุณต่อผู้มีพระคุณที่เป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมจึงถูกรังเกียจหรือมองว่าล้าสมัย ทำให้สังคมเกิดความวุ่นวาย ไม่ว่าจะเป็นการที่ลูกขาดความกตัญญูต่อพ่อแม่ ลูกศิษย์ไม่ยำเกรงครู ศาสนิกชนไม่สนใจในคำสอน ผู้น้อยไม่เคารพผู้ใหญ่ ผู้คนไม่เห็นคุณค่าของธรรมชาติทำให้สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ (สำลี รักสุทธี, 2546 : 118) เยาวชนบางคนขาดความเคารพเชื่อฟังมารดาบิดา เกรงใจเพื่อนมากกว่ามารดาบิดา ยอมขัดใจมารดาบิดาทำตามใจเพื่อนของตน มั่วสุมตามแหล่งอันมิควรต่างๆ เสพสิ่งเสพติด ก่ออาชญากรรม และกระทำความเลวร้ายต่างๆ ในสังคมมากขึ้น (พุทธทาสภิกขุ, 2537 : 42) ดังนั้นการปลูกฝังคุณธรรมเรื่องความกตัญญูทวเฑีนี้ให้เกิดขึ้นกับเยาวชนได้นั้น ต้องอาศัยกระบวนการขัดเกลาทางสังคมที่จะเป็นตัวแทนของสังคมทำหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนและปลูกฝังสมาชิกในสังคมให้มีลักษณะตามที่สังคมต้องการ ตัวแทนหรือแหล่งขัดเกลาทางสังคมที่สำคัญ ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน สถาบันศาสนา เพื่อน สิ่งแวดล้อมและสื่อมวลชน (ธัญญา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา, 2545 : 132-134) การที่เด็กจะมีความกตัญญูทวเฑีต่อบุพพการีนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมภายในครอบครัว ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม และด้านลักษณะทางจิตของนักเรียน โดยปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้น เช่น การอบรมเลี้ยงดู การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อาจมีผลต่อความกตัญญูทวเฑีและความมีคุณธรรมประจำใจ ซึ่งมีงานวิจัยที่ผ่านมาได้ทำการศึกษาไว้ แต่พบว่าเป็นการศึกษาในลักษณะเชิงเหตุผลทางตรง ซึ่งให้ข้อสังเกตที่ไม่ชัดเจนนัก ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความกตัญญูทวเฑีต่อบุพพการีของนักเรียน และเลือกใช้เทคนิคการวิเคราะห์เส้นทาง (path analysis) เพื่อมุ่งเน้นในการวิเคราะห์ปัจจัยแต่ละตัวที่นำมาศึกษาว่ามีความสัมพันธ์กับความกตัญญูทวเฑีต่อบุพพการีหรือไม่ ถ้ามีแล้วมีความสัมพันธ์กันทางบวกหรือทางลบ และปัจจัยแต่ละตัวมีอิทธิพลต่อความกตัญญูทวเฑีหรือไม่ ถ้ามีแล้วมีอิทธิพลทางตรงหรือทางอ้อมหรือทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการอธิบาย พยากรณ์และควบคุมปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542 : 113) ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่าปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อความกตัญญูทวเฑีต่อบุพพการีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ส่วนผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อบิดามารดา ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ และโรงเรียนหรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง สามารถใช้เป็นแนวทางพัฒนาและส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีความกตัญญูทวเฑีต่อบุพพการี อันจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความกตัญญูทวดเวทีต่อบุพการีของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความกตัญญูทวดเวทีต่อบุพการีของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กับข้อมูลเชิงประจักษ์
3. เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลรวม อิทธิพลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อมของปัจจัยที่ส่งผลต่อความกตัญญูทวดเวทีต่อบุพการีของนักเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ซึ่งมีโรงเรียนทั้งหมด 44 โรงเรียน มีห้องเรียน 66 ห้องเรียน และจำนวนนักเรียนทั้งหมด 1,906 คน (ข้อมูลสารสนเทศ. <http://www.cmarea3.go.th/new52/school/>. 2552)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยค้างนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำนวน 500 คน ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาค้างนี้ มีจำนวน 2 ฉบับ ประกอบด้วย

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อความกตัญญูทวดเวทีต่อบุพการี มีทั้งหมด 99 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 10 ตอน ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของนักเรียน แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบสอบถามวัดความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดภายในครอบครัว แบบสอบถามวัดการเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง แบบสอบถามวัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แบบสอบถามวัดการจัดกิจกรรมส่งเสริมค่านิยมความกตัญญูทวดเวที แบบสอบถามวัดตัวแบบของสื่อมวลชน แบบสอบถามวัดขนบธรรมเนียมประเพณีไทย แบบสอบถามวัดค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทวดเวที แบบสอบถามวัดความมีคุณธรรมประจำใจ

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามวัดความกตัญญูทวดเวทีต่อบุพการี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยกำหนดเนื้อหาครอบคลุมในเรื่องความกตัญญูทวดเวทีต่อบุพการีใน 4 ด้าน จำนวน 20 ข้อ ได้แก่ การแสดงความเคารพนับถือ (ข้อที่ 1 – 6) การปฏิบัติตามคำสั่งสอน (ข้อที่ 7 – 12) การให้ความช่วยเหลือ (ข้อที่ 13 – 15) และการแสดงออกโดยการตอบแทน (ข้อที่ 16 – 20)

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

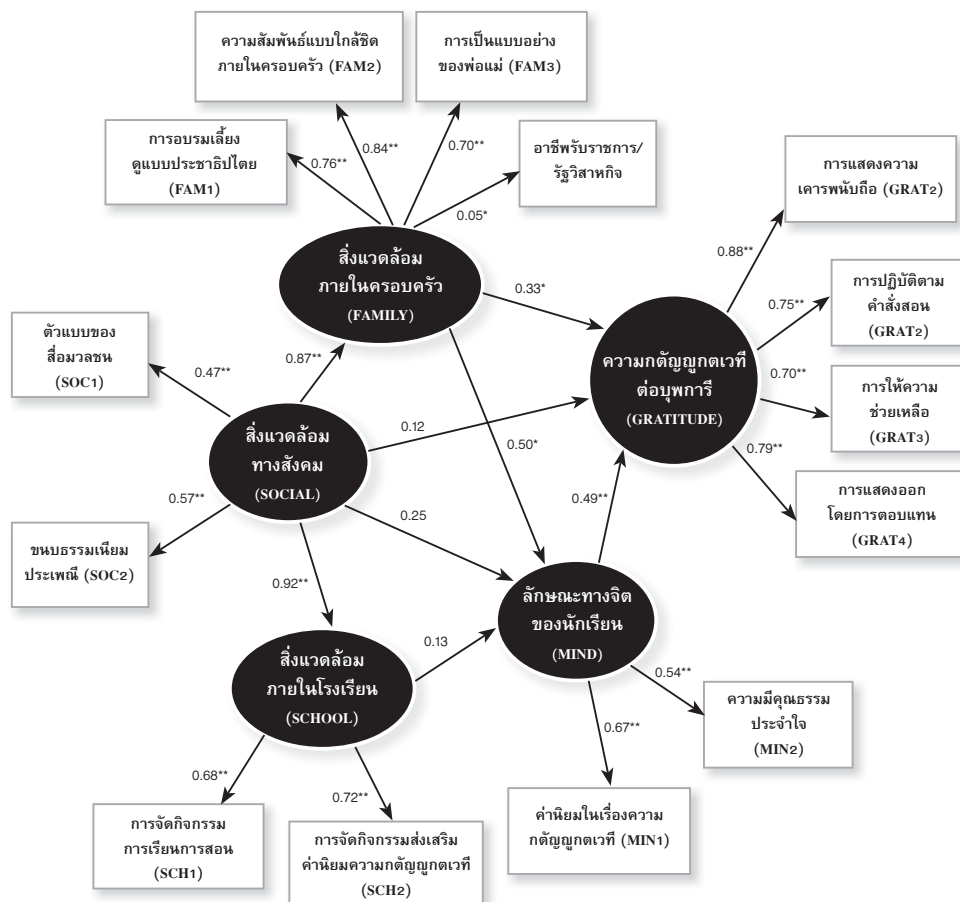
จากการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยพบว่า ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามมีค่าอยู่ระหว่าง 0.25–0.77 และค่าความเชื่อมั่นเชิงความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) ของแบบสอบถามโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ใช้เกณฑ์การพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของ Carrett (โชคชัย ปัญญาคำ. 2550 : 42–43) ได้ค่าความสอดคล้องเท่ากับ 0.88

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความกตัญญูทเวทิต่อบุพการีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความกตัญญูทเวทิต่อบุพการีของนักเรียนในแผนภาพอิทธิพล (Path Diagram) ในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความกตัญญูทเวทิต่อบุพการีของนักเรียนเมื่อทำการปรับโมเดล

**P<0.01; *P<0.05

Chi-Square = 12.23, df = 26, P-value = 0.98981, RMSEA = 0.000

สรุป อภิปรายผล

จากการศึกษาสามารถสรุป อภิปรายผลได้ดังนี้

1. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความกตัญญูทเวทีต่อบุพการีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี โดยพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 12.23 องศาอิสระ (df) เท่ากับ 26 ค่าความน่าจะเป็น (P) เท่ากับ 0.98 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1.00 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.99 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 1.00 ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ 0.01 ดัชนีวัดความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ 0.00 กราฟ Q-plot มีความชันมากกว่าเส้นทแยงมุม และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R-SQUARE) เท่ากับ 0.80 แสดงว่าปัจจัยทั้งหมดสามารถอธิบายความแปรปรวนของปัจจัยความกตัญญูทเวทีต่อบุพการีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ร้อยละ 80

2. เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลรวมสูงสุดในโมเดล ที่มีอิทธิพลต่อปัจจัยความกตัญญูทเวทีต่อบุพการี คือปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางสังคม มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.80 รองลงมาคือ ปัจจัยสิ่งแวดล้อมภายในครอบครัว มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.58 ปัจจัยลักษณะทางจิตของนักเรียน มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.49 และปัจจัยที่มีอิทธิพลรวมน้อยที่สุด คือ ปัจจัยสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.06 ตามลำดับ

3. เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลทางตรงสูงสุดในโมเดล ที่มีต่อความกตัญญูทเวทีต่อบุพการี คือ ลักษณะทางจิตของนักเรียน มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.49 รองลงมาคือ สิ่งแวดล้อมภายในครอบครัว มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.33 และปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงน้อยที่สุดที่มีต่อความกตัญญูทเวทีต่อบุพการี คือ สิ่งแวดล้อมทางสังคม มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.12 ตามลำดับ

4. เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลทางอ้อมสูงสุดในโมเดลที่มีต่อความกตัญญูทเวทีต่อบุพการี คือ สิ่งแวดล้อมทางสังคม มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.80 รองลงมาคือ สิ่งแวดล้อมภายในครอบครัว มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.25 และปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมน้อยที่สุดต่อความกตัญญูทเวทีต่อบุพการี คือ สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.06 ตามลำดับ

ผลการวิจัยดังกล่าวพบว่า ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม สิ่งแวดล้อมภายในครอบครัว สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน และลักษณะทางจิตของนักเรียน สามารถอธิบายความกตัญญูทเวทีต่อบุพการีของนักเรียนได้ร้อยละ 80 ดังนั้นจึงสามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

สิ่งแวดล้อมทางสังคม มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อความกตัญญูทเวทีต่อบุพการีของนักเรียน ผลการวิจัยนี้เป็นไปตามสมมติฐาน แสดงว่า นักเรียนที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ดีโดยการมีตัวแบบจากสื่อมวลชนและขนบธรรมเนียมประเพณีไทยที่เกี่ยวกับการแสดงความกตัญญูทเวทีต่อบุพการี จะมีความกตัญญูทเวทีต่อบุพการีมากกว่านักเรียนที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ไม่ดี สิ่งแวดล้อมทางสังคมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการแสดงออกถึงความกตัญญูทเวทีต่อบุพการีของนักเรียนมาก เช่น ถ้านักเรียนได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนในเรื่องการแสดงออกถึงความกตัญญูทเวทีต่อบุพการี นักเรียนก็จะนำมาเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติหรือการปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีไทย เช่น ประเพณีวันสงกรานต์ ที่ลูกจะแสดงความกตัญญูต่อบุพการีโดยการรดน้ำดำหัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฉัตรพร ศุภสิริวุฒิ (2548 : บทคัดย่อ) พบว่า ตัวแบบจากสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุ ส่วนदनัย ไชยโยธา, บรรณานิการ. (2537 : 131) กล่าวว่า ประเพณีไทยที่ปลูกฝังความกตัญญูทเวทีต่อบุพการีซึ่งได้กระทำสืบต่อกันมาและมีการปฏิบัติในสังคม ได้แก่ ประเพณีการบวช

สิ่งแวดล้อมภายในครอบครัว มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อความกตัญญูทเวที่ตอบุพการีของนักเรียนมากที่สุด ผลการวิจัยนั้เป็นไปตามสมมติฐาน แสดงว่า นักเรียนที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมภายในครอบครัวที่ดีได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดภายในครอบครัว พ่อแม่เป็นแบบอย่างที่ดีในการแสดงออกถึงความกตัญญูทเวที่ตอบุพการีและการประกอบอาชีพของพ่อแม่ ซึ่งทั้งหมดเป็นปัจจัยที่จะทำให้เด็กมีความกตัญญูทเวที่ตอบุพการีสูงด้วย ซึ่งสอดคล้องกับจริยา วีระพันธ์เทพา (2552 : 104) ที่กล่าวว่า การปลูกฝังความคิดเรื่องความกตัญญูทเวที่ตอบุพการี เริ่มจากที่บ้านในครอบครัวของเรา ก่อน โดยเด็ก ๆ จะต้องปลูกฝังให้ระลึกถึงและทดแทนพระคุณของมารดาบิดา และตัวอย่างการแสดง ความกตัญญูทเวที่ตอบุพการีที่ดีที่สุดในบ้านก็คือ มารดาบิดาจะต้องแสดง ความกตัญญูทเวที่ตอบุพการีต่อย่า ตา ยาย ด้วยความเคารพ นบถนอบ เทิดทูน และมีความกตัญญูทเวที่ตอบุพการี เมื่อบุตรเห็นตัวอย่างการแสดง ความกตัญญูทเวที่ตอบุพการีจากบิดามารดา บุตรก็จะแสดง ความกตัญญูทเวที่ตอมารดาบิดาเช่นเดียวกัน นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับการศึกษาของปัทมา ปรัชญาเศรษฐ (2548) ที่พบว่า ปัจจัยทางครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังความกตัญญูทเวที่ตอบุพการีของนักเรียน

สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านลักษณะทางจิตของนักเรียนที่ส่งผลต่อความกตัญญูทเวที่ตอบุพการีของนักเรียน ผลการวิจัยนั้เป็นไปตามสมมติฐาน แสดงว่า นักเรียนที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมส่งเสริมค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทเวที่ตอบุพการี ส่งผลทำให้นักเรียนมีลักษณะทางจิตในด้านค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทเวที่ตอบุพการี และควมมีคุณธรรมประจำใจในการแสดง ความกตัญญูทเวที่ตอบุพการีด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของวิริยาภรณ์ ชัยชลทรัพย์ (2525 : 70 – 71) พบว่า กลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องความกตัญญูทเวที่สูงกว่าควบคุม

ลักษณะทางจิตของนักเรียน มีอิทธิพลทางตรงต่อความกตัญญูทเวที่ตอบุพการีของนักเรียน ผลการวิจัยนั้เป็นไปตามสมมติฐาน แสดงว่า นักเรียนที่มีลักษณะทางจิตที่ดีคือมีค่านิยมในเรื่องของความกตัญญูทเวที่ตอบุพการีและมีคุณธรรมประจำใจในเรื่องการแสดง ความกตัญญูทเวที่ตอบุพการีสูง จะทำให้นักเรียนมีความกตัญญูทเวที่ตอบุพการีสูงด้วย จากการศึกาของ ปัทมา ปรัชญาเศรษฐ (2548 : บทคัดย่อ ; 2548 : 43) พบว่า ควมมีคุณธรรมประจำใจ ส่งผลทางบวกต่อความกตัญญูทเวที่ตอบุพการี และการที่เด็กมีความเมตตา กรุณาและการมีคุณธรรมประจำใจ เป็นสิ่งที่เมื่อเด็กโตขึ้นมาแล้วมีคุณธรรมเหล่านี้ก็จะส่งผลให้เกิดความกตัญญูทเวที่ตอบุพการีขึ้นได้ และจากการศึกษาของ ถิราพร สุภสิริวุฒิ (2548) ยังพบอีกว่าการปฏิบัติเป็นแบบอย่างของพ่อแม่และแบบอย่างของสื่อมวลชน ส่งผลให้มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทเวที่ตอบุพการี เพราะถ้าบุตรที่ได้รับตัวแบบจากสื่อมวลชนสูงและมีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทเวที่ตอบุพการีสูง จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงด้วย

ข้อเสนอแนะ

ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้บริหาร ชุมชนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรให้การสนับสนุนส่งเสริมดังนี้

1. พ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรให้การอบรมเลี้ยงดูนักเรียนด้วยความรัก ความเอาใจใส่ ให้ความอบอุ่น และมีเหตุผล มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องความกตัญญูทเวที่ตอบุพการีให้นักเรียนเห็น นอกจากนั้นควรรหาโอกาสที่จะมีการทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในครอบครัว เช่น การไปร่วมทำบุญที่วัด การรับประทานอาหารร่วมกัน หรือแม้กระทั่งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมประเพณีต่างๆ

เช่น การรดน้ำดำหัวพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย เมื่อถึงประเพณีวันสงกรานต์ กิจกรรมวันขึ้นปีใหม่ เพราะจากผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดภายในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามคำสั่งสอนที่สูงที่สุด ดังนั้นถ้านักเรียนได้ทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับผู้ปกครองก็จะเกิดความสัมพันธ์ที่ดีทำให้ง่ายต่อการอบรมสั่งสอนให้นักเรียนเห็นความสำคัญและเกิดค่านิยมที่ดีในการแสดงความกตัญญูต่อบุพการี

2. โรงเรียน มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการปลูกฝังค่านิยมในเรื่องความกตัญญูต่อบุพการีได้เป็นอย่างดี เนื่องจากนักเรียนใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ที่โรงเรียน ดังนั้นครูควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมเรื่องความกตัญญูต่อบุพการี และสอดแทรกคุณธรรมนี้ในการอบรมสั่งสอนนักเรียน ส่วนผู้บริหารโรงเรียนควรมีการสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมค่านิยมในเรื่องความกตัญญูต่อบุพการี เช่น จัดกิจกรรมวันสำคัญ วันพ่อ วันแม่ หรือจัดโครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรมที่เน้นเรื่องความกตัญญูต่อบุพการี เพราะกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมค่านิยมในเรื่องความกตัญญูต่อบุพการีได้

3. ชุมชนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมค่านิยมในเรื่องของความกตัญญูต่อบุพการีของนักเรียน โดยผ่านทางสื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และอินเทอร์เน็ต หรือจัดกิจกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณีไทย เช่น จัดกิจกรรมวันครอบครัว กิจกรรมวันผู้สูงอายุ ประเพณีรดน้ำดำหัวผู้เฒ่าผู้แก่ในวันสงกรานต์ เพราะกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมค่านิยมในเรื่องของความกตัญญูต่อบุพการีได้เป็นอย่างมาก

เอกสารอ้างอิง

- ข้อมูลสารสนเทศ. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.cmarea3.go.th/new52/school/>. 2552.
- เงิน ขาตเมธี. ความกตัญญูต่อบุพการีในฐานะคุณธรรมค้ำจุนสังคมจากมุมมองพระพุทธศาสนา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (พระพุทธศาสนา) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2549.
- จริยา วีระพันธ์เทพา. ความกตัญญูต่อบุพการีในวิถีชีวิตของชาวไทยพุทธในปัจจุบัน. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (วิชาพุทธศาสนศึกษา) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552.
- दनัย ไชยโยธา, บรรณาธิการ. สังคม วัฒนธรรมและประเพณีไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2546.
- ถิราพร ศุภสิริวุฒิ. ปัจจัยด้านลักษณะทางจิต ด้านสภาพแวดล้อมและด้านชีวสังคม ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดูแลเกื้อหนุนบุพการีสูงอายุของบุตร. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2548.
- ธัญญา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. สถาบันครอบครัวกับความเข้มแข็งของชุมชนและสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. กรุงเทพฯ : ฟาอภัย, 2545.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. โมเดลลีสรล : สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- ปัทมา ปรัชญาเศรษฐ. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความกตัญญูต่อบุพการีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2548.

พุทธทาสภิกขุ. **เยาวชนกับศีลธรรม**. สุราษฎร์ธานี : ธรรมทานมูลนิธิ, 2537.

วิริยาภรณ์ ชัยชลทรัพย์. **การทดลองสอนความกตัญญูทศเวทีแก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาต่างกันโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน) กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.

สำลี รักสุทธี. **มงคลชีวิต 38**. กรุงเทพฯ : ธนรัชการพิมพ์จำกัด, 2546.